

רסב לקדש השבת בשלחן ערוך ובכסות נקיה. ובו ג' סעיפים:

א יסדר שולחנו ויציע המטות ויתקן כל ענייני הבית כדי שימצאנו ערוך ומסודר בבואו מבהכ"נ. הגה ויהיה שלחנו ערוך כל יום בשבת וכן המנהג ואין לשנות. (עור ס"ס רפ"ט ומרדכי סוף פרק כל כתבי והגהות מרדכי פכ"ט דשנת): ב ישתדל שיהיו לו בגדים נאים לשבת ואם א"א לו לפחות ישלשל (פי' ישלשל כלפי מעט שיכיו ארוכים כמדת העשירים כיושבים צניחם. רש"י שם) בגדיו למטה דרך כבוד: ג ילבש בגדיו הנאים וישמח בביאת שבת כיוצא לקראת המלך וכיוצא לקראת חתן וכלה דרבי חנינא מעטף וקאי בפני' דמעלי שבתא ואמר בואו ונצא לקראת שבת מלכתא. ר' ינאי אומר בואי כלה בואי כלה. הגה וילביש עלמו צנצני שנת מיד אחר שרחץ עלמו וזהו כבוד בשבת וע"כ לא ירחץ לשבת אלא סתם לערב שינביש עלמו מיד. (בככות מרדכי החדשים):

רסג מי ומי המדליקין ואם טעו ביום המעונן. ובו י"ז סעיפים:

א יהא זהיר לעשות נר יפה ויש מכוונים לעשות ב' פתילות אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. הגה ויכולין להוסיף ולדליק ג' או ד' נרות וכן נהגו. כאשר ששכח פעם אחת לדליק מדלקת

דעת תורה

ב"ק ק"י א. [מתני ל' רבי וכו' אפי' פרח וכו' חייבין להחזיר מפני כבוד אביהן, בעי מיני ר"ב מדב מטב ומיכב עלי, שלחן ואוכל עליו מכו, ח"ל חן לחכם ויחכם עוד ע"כ], ורש"י שם ד"ב מטב וכו' [וז"ל: מטב ושלחן מכו, כיון דקאי צו ציתיה הוא ולא מתחזי לעלמא כי פרח וחמור ליכא זילתא דאצובון, או דילמא כיון דנפקי ועיילי אינשי לציתייכו וחזו לכו איכא זילתא], וד"ב ויחכם וכו' [ויחכם עוד, כפרה וחמור כן מטב ושלחן ע"כ].

לומר זמר לכה דודי וכו' בואי כלה שבת מלכתא, כיו קבלת שבת ממנו.

וע"י שפ"ח סי' י"ז סק"ד מ"ש בשם פרי עץ חיים דמוכח שצריך לעמוד בקבלת שבת, וע"י צח"א שצ"כ בשם ספר ח' וגל' ידע מקומו. ואולי כוונת פע"ח הוא על זמר לכה דודי וכו' שעומדים ומחזירים פניהם למערב כשחומרים בואי בשלום וכו' כוונת, ונעצביק כחב: קבלתי לאומרו בעמידה.

סימן רס"ב

סעיף ב'. ב' כגדים נאים לשבת. עמ"א סק"צ [דחפ"י חבל ישנה צנצני], וע"י בשו"ע האר"י ז"ל דגם אין לשנות במקום בשבת דכיו חבילות כפרהס"א, וע"י להכ"פ בקונו אחרון.

ועפ"מ"ג [צח"א כחן לענין לבישת צנצני לכן בשבת, דחי מיחזי כיוהרא לא ילבוש, חבל צנצני יעשה כן מה שיראה], ועפ"מ"ג צח"א לעיל סי' ס"ג סק"צ [שכתב דמכ"ש"ש שהביא מג"א שם משמע דאף בינו נבין עלמו כל שיש יוהרא מנדון אוחו וכו' ע"ש], ועמ"ש"נ ר"ש סי' ג' בגליון שפ"ח צוה [מכפ"ת יו"ד סוסי' רמ"ז דצניעה לא שייך יוהרא, ומפ"מ"ג בשם יש"ש הג"ל להיפוך וכו', ומשד"ח מערכת י' כלל כ"ח מכמ"ק צוה ע"ש], וע"י מש"ז סי' ח"ק סק"א בדין דצר שאסרו מפני מראית עין [בדרבנן] אי מותר לפני בני ביתו, [ע"ש שכתב דמה שאסרו כל דצר שאסרו מפני מ"ע אפי' בחורי חדרים אסור, היינו דוקא מפני מ"ע של איסור חורה, חבל צנצני של דרבנן (כגון אין שוקלין בשר צו"ע וכו' שם), מותר צנצני, חבל לפני בני ביתו כיו כפרהס"א ע"ש], וע"י

סעיף ג'. בואי כלה. ע"י צח"א סק"ב [דצו"כ"כ שחל בשבת אין מקבלין שבת, כי צו"כ"כ אין נשמה יחירה], וכ"כ צח"א.

סימן רס"ג

סעיף א'. יהא זהיר לעשות נר יפה. ע"י ספר חסידים סי' תשנ"א צ"ש ר"מ צנצני הדלקת נרות של שבת, דכל מה שזכר בקלות חיו"ב יש לעשות בשבת להיפוך, ושם כתיב כלילך וגו' אופל, לכן מדליקים נרות לשבת, ושם כתיב אל חצא רנוח צו, לכן יש לרנן בשבת. וע"י צמ"צ יצק חלק שפתי דקד פט"ו בשם הצוהר פרשת חרומה דכל זמנא האשכ צנרות הוא חס צעלה וצניח לומדים חלל הגרות. ועמ"א סק"א [שידו"ק ככל החדרים שכולך שם], וע"י צרכ"י צו"כ"כ סוסי' זה בשם ספר הפרדס דיו"א צרכ"י ח' [לכל החדרים] חס מחללה כי דעמו לכן ע"ש. ומיכא דאס נמלך אח"כ לדליק והוא משחמש שם לרין לצדך שנית.

ויכולין להוסיף וכו'. ע"י צד"מ העטם משום דכל דבר המטון נגד דבר אחר יכולין להוסיף,

כל יומי ג' נרות (מהרי"ל) כי יכולין להוסיף על דבר המכונן נגד דבר אחר וכלל של יפחות (אשרי) ומדכי מס' ר"ב ר"ס י"ט): ב אחד האנשים ואחד הנשים חייבים להיות בבתייהם נר דלוק בשבת אפי' אין לו מה יאכל שואל על הפתחים ולוקח שמן ומדליק את הנר שזה בכלל עונג שבת הוא: ג הנשים מוזהרות בו יותר מפני שמצויות בבית ועוסקות בצרכי הבית אם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ולקידוש היום נר שבת קודם וכן אם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ונר לחנוכה נר שבת קודם משום שלום הבית דאין שלום בבית בלא נר (ואם אין ידו משגת לקנות יין לקידוש ולקניית נר חנוכה ע"ל סימן תרע"ה): ד לא יקדים למהר להדליקו בעוד היום גדול שאז אינו ניכר שמדליקו לכבוד שבת וגם לא יאחר ואם רוצה להדליק נר בעוד היום גדול ולקבל עליו שבת מיד רשאי כי כיון שמקבל עליו שבת מיד אין זו הקדמה ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה שהוא שעה ורביע קודם הלילה. ה' כשידליק סי' רס"ז ואם היה נר דלוק מצד היום גדול יכנינו ויחזור וידליקנו ללילה שבת. (טור): ה' כשידליק יברך בא"י אמ"ה אקב"ו להדליק נר של שבת אחד האיש ואחד האשה גם ביו"ט צריך לברך

דעת תורה

סעיף ח': כשידליק יברך. עמ"ל סק"ט נשם מהרי"ט [כשיש חופה וכו', חלוקה אחת הנר בלא צרכה, ואח"כ כשהשיכה חפרוס ידי על הכרית וחצרך, או שחאמר לנכרי להדליק אחר החופה והיא חצרך וכו'], ובח"י רעק"א חמה דהא אין שליחית לעכו"ם ואין חצרך. ועי' בע"ז יו"ד סי' ק"כ סק"ט [בהא דאם הטביל כלים ע"י עכו"ם עלתה להם טבילה, וכחצ הע"ז דלפיכך נקט בשו"ע לשון דיעבד, ולכתחלה האין יברך הישראל על מה שיטביל העכו"ם והישראל אינו עושה כלום וכו' ע"ש], ועי' ש"א ומשיב מ"ח ח"א סי' ס"ט [שנסחפק כה"ג בשעשין עירוב ע"י עכו"ם אם יכול הישראל לצרף, והביא מהמחנה אפרים ה"ל שליחין סי' י"א שכתב דנפועל דידו כיד בעה"ב שיוך שליחות לעכו"ם ויכול הישראל לצרף, וכן בטבילת כלים ע"י עכו"ם, וכמ"ס הפרי"ח יו"ד סי' ק"כ הג"ל, ועי"ש עוד מ"ש מגמ' דמנחות מ"ב דכל מליה דכשירה ע"י עכו"ם אין מצרכין עליה וכו', ותי' דשאיני החס צרכה וכו"ג דעל עשיית הסיכה ודאי אין הישראל מצרך כיון דסיכת גנצ"ך כשירה וכו', אבל על גוף המלצה כעירוב והדלקת הנר וכו' ודאי יכול לצרף בשליחות עכו"ם וכו' ע"ש], ועי' ספר הארח השמש סי' ז' אות י"א וסי' י"ג אות ח'.

ועי' באה"ט סק"ג נשם כה"ג [דאשה ששכחה ולא צרכה על ההדלקה, אם נזכרה קודם זמן איסור הדלקה חצרך, אבל לאח"כ לא חצרך], ועמ"ל ס"ק כה"ל [שכתב להדיא דמיכו דיעבד אם שכחה מלצרך

אדברי מרדכי דכתב במס' ר"ה דיכולין להוסיף על דבר המכונן וכ"כ שם האשרי עכ"ל, ולפ"ז נראה דאמנם איכא פלוגתא בד"ו ואכמ"ל.

וכמ"ס דרמ"א כאן, ונחשו ח"ס או"ח סי' ע"ה מה שכתב ע"ז [מסדר הכדלית דאמרין בגמ' (פסחים ק"ד) שלא יפחות מ"י ילא יוסיף על ז', ונחשו"ס שם כתבו משים דכל שנתקן כנגד דבר מה אין מוסיפין ואין פוחתין כמי בחילית שגלית לא יפחות מ"י ולא יוסיף על י"ז וכו' ע"ש], ומ"ס לחלק [דדוקא כה"ג דהכדלית וחיליות דלילא חיקון חז"ל לא היו עשים כן כלל, לפיכך הם אמרו והם אמרו, ואין לשנות כלל, אבל בהדלקת נרות אדרבה הרי מלצה לברכות נורות וכו', אלא שחז"ל רמזו לעשות שחי נרות כנגד זכור ישמור, א"כ למה יאסרו להוסיף וכו', ועי"ש עוד בהא מהא דבשבת ויו"ט בקריית אין פוחתין אבל מוסיפין וכו', וכן מהא דפסוקי מלכות יכ"ר]. ועי' צנ"י סוס"י נ"א נשם ח"ה דכל המוסיף גורע וכו', [ועי"ש בהא דהנהגה לסיים פסד"ו בשירת הים לפי שיש צו ע"צ אותיות וכו', וסיום שם: ימזה העפעס ח"ל לכפול ד' ימליך, ואם יכפול אחי יוסיפו שם א' ויהיו י"ט, יכל המוסיף גורע עכ"ל*].

האשה ששכחה וכו' ג' נרות. עי' בא"ר דסגי אם חוסיף אח"ה נר מליה, אפי' נר מליה אחר שאינו של שבת.

סעיף ג': נר שבת ונר חנוכה וכו'. עמ"ל סק"ט [שכתב לפ"ז דכומא ג"כ חצרך על הדלקת נר שבת, דק"י הוא מנר חניכה כמ"ס סוס"י תרע"ה ע"ש], י"ל דשאיני נר חניכה משום פרסימוי ניסא, משא"כ הכא, חי רעק"א.

(*) עי' ב"ר הג"ל כאן שכתב בזה"ל: כתב מהרי"ל אשה ששכחה וכו', וכו' אינו אלא חסירות דחיקות. ואדרבה נראה דכל המוסיף על הנרות גורע ובפסיד הכוונה של זכור ושמור. אבל נהגות כדברי דר"ל וכו', ונראה דסבכו

להדליק נר של ירט ובי"ה בלא שבת יש מי שאומר שלא יברך ועל סי' תר"י. הנה יש מי שאומר שמצרכין קידם ההדלקה ויש מי שאומר שמצרכין אחר ההדלקה (מרדכי סוף ב"מ) וכדי שיהא עוצר לעשייתו לא יכנה ממנה עד לאחר הצרכה ומשימין היד לפני הברכה ומצרכין ואח"כ מסלקין היד וזה מקרי עוצר לעשייה וכן המנהג. (מהרי"ל): ו בחורים ההולכים ללמוד חוץ לביתם צריכים להדליק נר שבת בחדרם ולברך עליו אבל מי שהוא אצל אשתו אי"צ להדליק בחדרו ולברך עליו לפי שאשתו מברכת בשבילו: ז אורח שאין לו חדר מיוחד וגם אין מדליקין עליו בביתו צריך להשתתף בפרוטה: ח ב' או ג' בעלי בתים אוכלים במקום א' י"א שכל אחד מברך על מנורה שלו ויש מגמגם בדבר ונכון ליוהר בספק ברכות ולא יברך אלא אחד. הנה אצל אנו אין נוהגין כן: ט המדליקין בויות הבית ואוכלים בחצר אם אין הנרות ארוכות שדולקות עד הלילה הוי ברכה לבטלה: י לבה"ג כיון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר במלאכה ועל פי זה נוהגות קצת נשים שאחר שברכו והדליקו הנרות משליכות לארץ הפתילה שבידן שהדליקו בה ואין מכבות אותה וי"א שאם מתנה קודם

דעת תורה

בזמן, כגון סוכה ושיפור וכו' מצרכין שהחיינו, (ב) וכן כל מליה אשר חייב זה כל אדם חמור, כגון לזית וחפלין וכו', (ג) יכן כל מליה שאינה חמורית כי אם לפעמים וגם לא לכל אדם כי אם לאי תביא המליה ולאחר לאח"כ או לא תבוא פניו כמי פדין הבן ומילה וכו'. ומכאן שהמפרש חלה וחיי"מ וכן עמ"א שצב לו מצרכין שהחיינו, שאינו בכלל ג' חילוקים ה"ל, וד"ז נעלם מהח"ס או"ח סי' נ"ה צמח"ס שהאריך לקיים המנהג דלה שצב פסע ראשונה מצרכין שהחיינו, ילכ"ל לוחא עכ"ד שם].

ויש מי שאומר שברך אחר הדלקה. עמ"א סק"ד [העם דאם תצרכין קידם הרי קיבלה שבת ואסור להדליק, וע"י ה"י רע"א שכתב ד"ז דא"כ האין מדלקת שאר הנרות דהא אחר שמדלקת נר א' יכ"י כקיבלה שבת, י"ל דזיקא צהרטה מקבלת שבת ולא צהרטה].

סעיף ח': ב' או ג' בע"ב בסק"א וכו'. עמ"א סוסק"ד [בשם שלח דמית לא יצרכו שנים צמורה א' שיש לה קנים ברצה, וע"י צא"ר שחולק [ומתיר בזה], וע"י צרכי צמור צרכה מ"ש לחלק דכיכר דאם לא תדליק השני לא יהיה ראשונה מדלקת בכל הפיות, י"ל דגם בשליש מידה, וכיכר דהם צ' נשים בסמיכות על שלחן א' כמו כלה יחמיתה וכפיות נדלקים כולם חמור, גם האיר מצדק דלא יצרכו שניהם יצ"ש הי"ע].

סעיף י': לבה"ג וכו' משליכות לארץ הפתילה. ע"י צהר"א שרמז להיספחא סוף מה סיכה [ה"י] ששני שם כיצד ג' להצדיל בין קדש לחול, חזן כנסת וכו' גמר מלקיות יכ"י אפי' נר צידו אין נותני ע"י מצורח אלא מניחי ע"י הא"ק יכ"י ע"ש], וצ"ח רס"ו כוכיה מתספחא ה"ל דגם צמיד המיקל צידו אסור לעלפני יי"ה, ולכן אין לה

עד שחשיכה יש לסמוך על מהר"ש ה"ל], והחם מיורי חשיכה ואסור צהרטה, ואפי"ה בדיעבד מחיר לצרכין. וע"י צהר"ה נתיב חיים [שהגיה בדברי מג"א ד"ל: ומיהו בדיעבד אם שכח מלצרכין או להדליק עד שחשיכה וכו'], וצמח"ס [ש"י ג"כ כהנ"ח דהמג"א ר"ל בדיעבד יש לסמוך על צ' תיקוני מהר"ש בין להדליק ע"י עכו"ם, ובין להדליק קידם ולברך אח"כ], ועמ"א צ"ח [שהקשה צמח"ס ע"י דאף שכל מליה שיש לה משך זמן יכול לצרכין כ"ז שלא נגמרה המליה וכו', אצל הכא כיון דצנח אסיר להדליק האין תצרכין על ההדלקה שמקודם ע"ש, אצל להצרכין הנח"ח ומחל"ס נוחא דהא יכולה להדליק ע"י עכו"ם כנ"ל צמח"ס].

להדליק וכו' אחד האיש ואחד האשה. עשו"ת שם ארי סי' ט"ו דין אם האשה מדלקת צחור א' והצב צחור צ' יוכל כ"א לצרכין [וצלצד שיכונו] שלא ילאו א' צנכח צחורו. וע"י צט"ז סי' חרע"ו [סק"ג דהא דנר חנוכה צט"ע שאם לא תדליק ואינו עתיד להדליק יגם אין מדליקין עליו צנח"י, מצרכין ששעה נסים כשרואה וכו', וכתב הע"י דמשמע שאם אשתו מדלקת עליו א"ל לצרכין, והביא מדברי המרדכי שלא כ"כ וכו', וסו"ס דמ"מ לענין הלכה קי"ל ספק צרכות להקל וכו' ע"ש].

וע"י סידור ר"י עמדין דהמדלקת פסע ראשונה מצרכין שהחיינו וכן בכל המלוות ע"ש, וע"י לע"ל סי' כ"צ [דקנה עליה ועשה צו לזית מצרכין שהחיינו דלא גרע מכלים חדשים], ומש"ש על הגליון בשם חש"י פאר הדור [סי' מ"ט דמצורח דזיקא צלחית וחפלין ומחור ומעקה מצרכין שהחיינו פסע ראשונה, אצל המפרש חלה וחיי"מ ועמ"א שצב לו מצרכין שהחיינו, (ע"ש צמח"ד שצ"ח ג' חילוקים בזה. א) כל מ"ע צין של חורה צין של דצריכה התלויה

שהדליקה שאינה מקבלת שבת עד שיאמר החזן ברכו מועיל וי"א שאינו מועיל לה ויש חולקים על בעל היג ואומרים שאין קבלת שבת תלוי בהדלקת הנר אלא בתפלת ערבית שכיון שאמר החזן ברכו הכל פורשין ממלאכתם ולדידן כיון שהתחילו מזמור שיר ליום השבת הוי כברכו לדידהו. כגכ והמנהג שאותה אשכ המדלקת מקבלת שבת כדלקה אס לא שתתנה תחלה ואפי' תנאי בלב סגי (מרדכי) אבל שאר בני כניס מותרין במלאכה עד זרע ועיקר הדלקה תלוי בנרות שמדליקין על השלחן אבל לא בשאר הנרות שזכר (ח"י) ולריך להניח הנרות במקום שמדליקין לא להדליק במקום זה ולהניח במקום אחר. (מרדכי פ' גימ'): יא אע"פ שלא התפללו הקהל עדיין אם קדם היחיד והתפלל של שבת מבע"י חל עליו קבלת שבת ואסור בעשיית מלאכה ואפילו אם אומר שאינו רוצה לקבל שבת: יב אם רוב הקהל קבלו עליהם שבת המיעוט נמשכים אחריהם על כרחם: יג אדם שבא לעיר בע"ש וכבר קבלו אנשי העיר עליהם שבת אע"פ שעדיין היום גדול אם היו עליו מעות או שום חפץ מניחו ליפול: יד אם ביום המעונן טעו צבור וחשבו שחשיכה והדליקו נרות והתפללו תפלת ערבית ש"ש ואח"כ נתפזרו העבים וזרחה חמה א"צ לחזור ולהתפלל ערבית אם כשהתפללו היה מפלג המנחה ולמעלה ואם יחיד הוא שטעה בכך צריך הוא לחזור ולהתפלל תפלת ערבית ולענין עשיית מלאכה בין ציבור בין יחיד מותרים דקבלת שבת היתה בטעות וי"א שאותם שהדליקו נרות אסורים בעשיית מלאכה ושאר אנשי הבית מותרין וי"א שאותו נר שהודלק לשם שבת אסור ליגע בו ולהוסיף בו שמן ואפילו אם כבה אסור לטלטלו: טו מי ששהה להתפלל מנחה בע"ש עד שקבלו הקהל שבת לא יתפלל מנחה באותה בהכ"נ אלא ילך חוץ לאותו בהכ"נ ויתפלל תפלה של חול והוא שלא קבל שבת עמהם אבל אם ענה וקבל שבת עמהם אינו יכול להתפלל תפלת חול אלא יתפלל ערבית שמים: טז אם בא לבהכ"נ סמוך לקבלת הצבור שבת מתחיל להתפלל מנחה ואע"פ שבעודו מתפלל יקבלו הצבור שבת אין בכך כלום הואיל והתחיל בהיתר: יז וי"א שמי שקיבל עליו שבת קודם שחשכה מותר לומר לישראל

דעת תורה

וכו', וי"ל: וא"ת פשיטא דמותר לכתחלה קודם ע" וכו', וי"ל דסד"א דאסור וכו' כיון שיועד ש"א"ל לגמור סעודתו קודם ע", קמ"ל דמתחילין לכו"ע ואוכלין וכולכין עד שתחשך אפי' לר' יהודה כיון שהתחיל צהי"ר עכ"ל], וגם יש סתירה במרדכי [שם דף ק"ז שפי' כמ"ש רש"י דאפי' לר' יוסי בדף ק' דס"ל דאין מפסיקין, הכא מודה וכו' כ"ל ברש"י יעו"ש"ה, וכבר הקשה כן בצגדי יש"ע], ע"ש מ"ש בזה.

פעיף י"ז: מותר לומר לישראל חבירו וכו'. ע"י תש"י פנ"י חו"ד סי' ג' שליון בשע"ת [כאן סקכ"ב, שכתב שם שד"ם תלוי במחלוקת הפוסקים לענין שליח לדבר עבירה אי צעין שליח בר חיובא], יבנית מאיר אה"ע"י סי' ה' [שרמזו ג"כ בשע"ת ה"ל, וכתב שם דלענין איסור שבת לא שייך שליחות, דהאיסור הוא על גופו של ישראל וכו', ע"ש ובח"ס דלקמן], וע"י חח"ס אר"ה סי' פ"ד צענין שליחות צאיסור שבת, [יעו"ש שכתב מתש"י פנ"י ה"ל שהקשה למ"ד צ"מ דף י' דאם השליח אינו בר חיובא מחייב שולחו, ואי אמרינן דיש שליחות לעכ"ה

לילך עם כנר ולהעמידו במק"א, וכ"ה צחי' רע"א. וע"י צספר כה"י שכתב דין כלל שבתה גריכא לכו"ס לחופה סמוך לשבת וכוליקה הנרות של שבת קודם החופה אס מותרת ליכנס אח"כ לחופה ולגזוז שערך אחר החופה כנהוג, והעלה דכ"ו כהנ"ח בפירוש שאינה מקבלת שבת שהרי ידעה שתכנס אח"כ לחיפה, וכיון דכ"ו לורך גדול יש להקל, וגם לגזוז שערך מותר ע"ש בלורך.

פעיף פ"ז: אם בא וכו' הואיל והתחיל בהיתר. עמג"ל סקכ"ט [צ"ש חכ"ד דכ"ג מיקרי התחיל באיסור, ומ"מ הכא לא קפדינן כולי כלי דא"י אלא חומרא בעלמא, וע"י מחל"ש], ועשו"ת מ"מ סי' פ"ו צאמנע החש"י פלפול גדול בדברי חכ"ד א"ל, ומ"ש מרש"ס פסחים ק"ז [ב. ד"ה סו"ס וכו', שכתב צ"ה"ל: דאפי' ר"י דפליג וכו' מאחר שהתחיל לאכול צהי"ר, הכא מודה דאסור, דמעיקרא לדעת כן כ"י אוכל וכו', וכמתחיל לאכול אח"י איסורו דמי ואסור ע"כ, וזה כמ"ש מג"א], ומרדכי פ' ערבי פסחים דמוכה היפוך דברי רש"י, [יעו"ש במרדכי דף ק' צסופו ד"ה כאן קודם ע"

חבירו לעשות לו מלאכה. הגב ומותר ליהנות מאותה המלאכה בשבת וכ"ש צמ"ש. מי שמאחר להתפלל צמ"ש או שממשיך סעודתו כלילה מותר לומר לחבירו ישראל שכבר התפלל והכדיל לעשות לו מלאכתו להדליק לו נרות ולבשל לו ומותר ליהנות ולאכול ממלאכתו כן נ"ל:

דעת תורה

[ע"ש שכתב בענין ההפסקה שמפסיקין בצרכות ק"ש לומר קרוב"ן, שהרמ"ה נשאל ע"ז והשיב: כך ראינו שאסור להפסיק וכו', ואשר הוגד לכם שאני יושב צנייהם ושומע ושותק, חמת היגד לכם, ולא מפני שהדבר ישר בעיני וכו', ע"כ אמרתי הגב לכם לישראל מוטב שיכיו שוגגין ואל יכיו מודין וחבי סיבת שתיקתי וכו' ע"כ].

ומותר ליהנות מאותה מלאכה וכו'. עמ"ל סק"ג [דלא דמי להעשים צ' ימים יוכי"פ שאסורים לאכול כלילה מה שבישל אחר ציוס, דהתם לפי דעתם שמסתפקין שמה היום יוכי"פ הרי המלאכה נעשית באיסור דאסור לכל ישראל לעשות מלאכה, אבל הכא יודע ה"א שכבר עבר שבת, אלא שהוא לא הכדיל עדיין, וכן בקיבל שבת קודם וכו'], ועי' כה"ג בחוס' בכורות כ"ג א. ד"ה נבילה וכו' [צא"ל שם שהקשו וז"ל: וא"ת כיון דלא אחי לכלל מגע היכי מטמא צמ"ש לר"ע, וי"ל דכיו מולי כגון קולות חתומה וכו', אבל הכא דאח"כ שיעור טומאה צמ"א וכו' מגע הוא, אלא דאין ידוע אח"כ, צא לכלל מגע קרינא ציה יעוש"ה], וחוס' זכתיים דף ע"א ב. ד"ה ובעריפה וכו', [יעוש"ה צתי צ' על קישית כי"ר אפרים וז"ל: אי נמי כי אמרינן אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ה"י מילי כיכי דלא חזו וכו', אבל הכא אסורים מחמת עריפות חילין שנחשבו צה, אבל קדשים גופייהו אס' ה"י מכיין דחזו לדויד, שר' להאכילן לעכו"ם ולכלבים], וחוס' ב"ק מ"ו ב. סוד"ה גליח אדעתך וכו' [יעוש"ה צנני צהא דזיכן פרה שנגחה וכו' דמשחלם חלי מהפרה ורביע מכולד וכו', וכתבו בחוס' דאפי' לר"י דאמר כי ליכא לאישתלומי מהאי מישחלם מהאי, מודה הכא דלא מישחלם מהפרה, דעד כאן לא קאמר ר"י אלא בשור חס שדחף את חבירו לצור, שצפל השור אין לחייבו אלא רביע חצי"פ שדאי הזיק וכו', אבל הכא אס' ה"י הולד בשעת נגיחה צמעי אמו הרי יש לו להתחייב צתשלומין, וא"כ מה שאינו משלם משום ספק אין לחייב את הפרה לשלם צתשלומין שכי' לו לשלם אס' נגח ע"ש].

וע"ש צמ"א ס"ק ה"ל [שנסתפק צא' שאמר המכדיל קודם שהתפלל, אס' יכול לומר רבא צבכמ"ז, דאפשר דוקא אס' הכדיל צתפלה אינו יכול עוד לומר רבא וכו'], ועמ"ל ס"י הפ"ע סק"ז [דפשיע לי' לפסיק, וז"ל צא"ד: וי"ל דמותר לספור אחר צה"כ וכו', ואפי' לקדש ולהכדיל מותר קידם חפלה, ומחיר

מדרכין, ח"כ מה יענה כך מ"ד להא דכולי תלמודא דאמירה לעכו"ם שבות, וחפוק לי' משום שליחות ונשאר צ"ע, והח"ס כחצ' דלענין מנוחה שבת לא שייך ענין שליחות שיכ"י כמותו דהחורה הקפידה על מנוחה גופו של ישראל ולא חגוף מלאכה, והביא שמהל צבית מאיר ה"ל שכי"ב, אלא שפלפל צזה מדברי רש"י ר"פ מי שהחשיך שפי' קושית הש"ס שם מ"ט שרו לי רבנן, משום דהעכו"ם נעשה שלוחו לנשא בשבת וכו', ע"ש צב"מ, והח"ס האריך צזה ע"ש]. ועשו"ת רעק"א ס"י קצ"ד צהג"ה [שהביא דברי הפני"י ה"ל ודן בדבריו, ויעוש"ה שהביא מ"ש הפני"י דאפשר דכיון דהישראל בשני ה"י רולה ה"י מקבל ג"כ שבת לכן מיקרי צר חיובא, והקשה הח"ס מהרמ"א כאן שכתב דכ"ש צמול"ש וכו', והא צמול"ש שהשליח צבר הכדיל אין צידו לעשות שבת ושור מיקרי לאו צר חיובא].

ועפ"מ צמ"ז סק"ג [מ"ש צזה מדברי הע"ז כאן צחש"ר, דמוכח דכל דבר שאינו אסור לכל ישראל לא שייך צו משום שבות דאמירה לאותו שמיחר צדה, וכחצ' הפמ"ג דלפ"ז מותר לכהן לומר לישראל לילך למקום עוממת מה להביא לו חפציו וכדומה, וצאמת לא בזכירו הפוסקים מדין זה לאיסור, וכעת לא מלאחיו וכו' עכ"ל פמ"ג], ועי' ירושלמי פ"ה דמע"ש ה"ג צסופה צעוצדא דרצ"ע ור"ע [שנחלקו אי מעשר ראשון ללוי אי אף לכהן, ורצ"ע שכי' כהן לקח מעשר ראשון מגינה אחת וכו' לאותה גינה צ' פתחים אי' למקום עוממת ואי' למקום טהרה, וסיימו שם צירושלמי צזה"ל: נפק ר"ע לצבי ח"ל פתח כהן וכחוס כהן אין אחא אמור לו צא צדרך הזה, ח"ל אין שלח חלמידי' אמור לי אחס כחצ' ע"כ], וצפ"מ נדחק ולא ידע פחרוני, אבל צסדר הדורות אוח אי' פי' דר"ע ציוה לפתח פתח של צד טהרה וציוה לפתח הפתח של צד ציה"ק ולא יוכל רצ"ע לבוא לשם, וח"ל שמה שלח חלמידי' לישראל לשם, וח"ל אחס כחצ' וכו', ע"ש [צירושלמי לעיל שם פירוש האי "אחס כחצ'"], וצמ"א ח"פ וצ"ש מ"ש מצבלי יצמית פ"ו ב. וכו' ואכמ"ל], ומוכח דמותר [לכהן לשלוח ישראל וכו' כמ"ש צפ"מ ה"ל].

ועמ"ל סק"ל [צשם ספר חסידים דמי שלא חיקן מאכלו וכו', ומ"ש מוטב שיכיו שוגגין וכו' זהו צמקום רשוח, אבל צניהכ"י לא ע"ש], יעי' צטיר ס"י ס"ח צשם הרמ"ה דמשמע דאפי' צניהכ"י אמרינן כן,

רסד דיני הפתילה והשמן וכו' י' סעיפים:

א אין עושין פתילה לגר של שבת בין גר שעל השלחן בין כל גר שמדליק בבית מדבר שהאור אינו נאחז בו אלא נסרך סביביו והשלהבת קופצת כגון צמר ושער וכיוצא בהם אלא מדבר שהאור נתלה בו כגון פשתה נפוצה ובגד שש וצמר גפן וקנבוס וכיוצא בהן. הגם ואם הדליק בדגרים האסורים אסור להשתמש לאורו (תשובת הרשב"א סי' קע"א) וי"א דאם יש גר אחד מדגרים המתירים מותר להשתמש לאור האחרים וכן דבר שאפשר בלא גר מותר לעשות אפי' אלל נרות האחרים ולזרוק שבת יש להקל בדיעבד (הגהות מרדכי פ"ק ופי"ג דשבת): ב כרך דבר שמדליקין בו על דבר שאין מדליקין בו אם נתכוין להעבות (פי' לעשותה עבה) הפתילה כדי להוסיף אורה אסור ואם נתכוין להקשות הפתילה כדי שתהא עומדת ולא תשלשל למטה מותר ומטעם זה מותר לכרוך דבר שמדליקין בו על גבי גמי או קש כדי ליתן הפתילה בעששית. הגם נותנין גרגיר של מלח וגרים של פול ע"פ הכר' דע"ש כדי שיכא דולק יפה בשבת (מיומוני פ"כ ועור): ג אין מדליקין גר לשבת אלא משמן הנמשך אחר הפתילה ולפיכך אין מדליקין בזפת ולא בשעווה ולא בשמן העשוי מצמר גפן ולא באליה ולא בחלב וכן א"מ בעטרן מפני שריחו רע ויניחנו ויצא ולא בצרי מפני שריחו נודף שמא יסתפק ממנו וגמצא מתחייב משום מכבה:

דעת תורה

לכא צבחה"מ כמ"ש סי' ער"א ור"ג וסו"מ רס"ג
(עכ"ל. *)

סימן רס"ד

סעיף א': אין עושין פתילה וכו'. ע"י שו"ת בשמים ראש סי' ש"כ שכתב דמותר להדליק נרות של שומן חזיר, וע"י שו"ת ומשיב דבר סי' ח"א סי' ע"ו שכתב ע"ז [דכא צענין מן המותר צפוף ע"ש לענין שמן קיק וכו' יע"ש צאורך עוד כמ"ד], אך לענין גר של שבת הביא בשם הגאון לבי שהקשה בזה דשבת כ"א גבי שמן קיק דכא לא הוי מן המותר צפוף, וצ"ע דכיון דהוי רק משום שלום בית ח"ל שיהי מן המותר צפוף וכו"י בזה, וע"י צר"ח פ"ג דר"ח [לענין שופר של ר"ח דצענין מן המותר צפוף וכו' ע"ש], ומג"א סי' תקפ"ו [סק"ג שהשיג על הע"ש שכתב דלא קי"ל כהב"א דלא הוכשרו למגלכת שמ"ס וכו' ע"ש], ועמש"ל ע"ה"ג סי' תרע"ג עוד בזה מכמ"ד להקל], וע"י מש"ז סי' ל"ב סק"ח בזה [שהקשה דא"כ צ"ד מלמד חרנצים וכדומה וכו' פסול לזיוף דכא ה"ל כ"א (ולא קדושה) כשופר, ומי"מ שופר פסול כ"ל וכו' ע"ש].

סעיף ג': ולא בצרי וכו'. עמג"א סק"ע [מ"ש דנגמ' אמרו עוד טעם משום דמבעיר בבית וחיישינן לכיבוי], וע"י צ"י שכתב דהעור לא

הביא טעם זה, משום דגם בחול שייך זה [שלא להדליק משום סכנה], ומכאן עמ"ל לא כחז דין נפט לבן, דגם בחול אין מדליקין בו כדאיתא בשבת כ"ו ע"ש, ויש לעיין בזה"ל שנעשה [הנפט לבן] צאופן דלא שכיח סכנה דשרי, ולא שייך בזה כ"א דנאסר צמנין, כיון שנאסר רק משום סכנה ולא משום איסורא. אבל ל"ע מהא דיו"ד סי' קע"ז דדין גילוי צפר"ח שם סק"ג יעו"ש ודו"ק, [שכתב דלפיכך לא אמרינן בזה דבר שנאסר צמנין וכו' ומותר עכשיו משקים המגולים וכו' כמ"ש בשו"ע שם, מפני שגם מעיקרא לא אסרו צמקומות שאין נחשים מלווים וכו' ע"ש], ומוכח דגם בזה"ל שייך כ"א דנאסר צמנין. וע"י לקמן סי' ער"ב סעיף י"ב דמשמע דמותר [להדליק בנפט, שכתבו שם בשו"ע דשמש שאינו קבוע אסור לו לדוקק וכו' צ"ח שמן זית בין צ"ח של נפט וכו' ע"ש], ול"ע דא"כ יסתרו דברי הש"ס [שאסרו בנפט לבן], וצ"ע דיש חילוק בין נפט לבן לסחם נפט. שוב מלאחי צבאל ומשיב דבר סי' ח"ג סי' קי"ח שהאריך להקל בזה כיון שצבאל הנפט מחוקק ואין בו ריח רע כ"כ וגם אין בו סכנה, וכיון שנתבטל הטעם אין בו משום דבר הנאסר צמנין כמ"ש המג"א סי' ע" [סק"ג דלפיכך מותר עליה של פשתן אע"פ שזה דומה לדבר שנאסר צמנין וכו', משום דעיקר הגזירה הייתה משום תכלת והאידנא ליכא תכלת וכו' ע"ש].

שפסקו ת"ח כן הלכה למעשה שלא יאסרו רצח בכה"ג הגו', וכן עמ"ל דבר, וצ"ח שגם אומ"ר קיצר בזה וצ"ח רק לעיין שם ולא הדגיש שלפ"ז הדרא דינא, איני יודע בענייני האידן דדון בה, וד' יאיר עיני.

(*) ע"י באה"ט ומחצית השני"ב כאן, וכולם הביאו דברי מג"א כמ"ש הכא שנסתפק בזה, ופלא שלא הביאו מהמג"א סי' תפ"ט שהביא אומ"ר ד"ל דברים מסורשים שיכולים לומר רצח בכה"ג, ונפקים להלכה. וראיתי כמ"ס